

УКРАЇНСЬКА

РАСХУВЛЖА

Вістник політики, економіки й культури.

15—30 ЖОВТНЯ
1917

Виходить двічі на місяць. Передплата до кінця року з
пересилкою 4 карб. 50 к., окреме число 40 коп.
Редакція і Контора: Фундуклеєвська 19. Телеф. 24-28.

Рік вид. 1
ч. 1

Наші завдання

Випускаємо в світ наш журнал в радісний і рівночасно тривожний момент. Радісний тому, що нам довелося дожити великої переломової хвилі в історичнім життю нашої нації, коли вона після довгих років нестерпного гніту приступає вже в третє до будування величнього храму своєї державности, Української Демократичної Республіки. Тривожний тому, що кладення утьолних каменів під цей храм відбувається як раз серед бурі і грому, серед страшного катаклізму, якого не бачило до цього часу людство за увесь час свого існування на земному глибоі.

До творення нового державного ладу, до будування нового державного організму, Української Демократичної Республіки, треба цілій нації напружити всі свої духові, моральні і фізичні сили. В існування фізичних і моральних сил у нашого народу ми не сумніваємось. Славна і трагічна історія нашої нації виказує наглядно, що, невидлячись на фатальну теріторію, незахищену нізвідки від нападу диких азійських орд, наш народ відстояв її протягом півтисячної безснатьної війни, і знайшов у своїй національній душі стільки потуг, стільки впертої енергії, не тільки свою землю відстояти, але й здобути нові широкі простори для своєї колонізації, здобути не мечем, а плугом, не насильством над другими народами, а своїм кривавим потом, не руйнуванням чужих національних організмів, а будуванням нового, вищого життя на тих місцях, де „гирса шуміла“, на тій великій дорозі, якою йшов „бич божій“ Атілла, Джингісхан, Батий, Тамерлан. В ті потуги нашої нації, які виробились на протязі довговічного страждання, лихоліття і національних катастроф, ми не сумніваємось, ми віримо, що наш народ проявить і надалі всю свою твердість, всю свою рішучість, всю свою впертість в прямування до ідеалу братерства всіх синів матерї землі. Одно тільки нас трівожить. Чи вже тепер знайдеться у нашої нації на стільки *духових* сил, щоби вистало по-перше ясно і недвозначно зформулувати здорові, інстинктивні,

стихийні стремління нашої нації і по-друге, — зформувавши, перевести в життя, зконкретизувати принципи нового державного ладу на Україні.

Мозком нації являється все і всюди її інтелігенція. В трагічній історії нашого народу неоднократно виявлялося, що вищі, інтелігентні верстви дезертирували з бойового фронту нації, переходили в табор її ворогів, липаючи її без мозку, без проводу. І довго після такої дезерції наш народ лишався без проводу, жив своїм життям, витворював нові потуги і знову робив спроби діяти таки до свого ідеалу, до національно-державного буття. Та оказувалося все, що тих духових потуг, цього мозку нації, свідомої своєї історичної відповідальности інтелігенції, оказувалося замало, що у нашої інтелігенції брали все верх опортунізм, шкурні клясові інтереси над загально-національними інтересами, і тому наша інтелігенція „турчилась і басурменилась для панства лукавого, для лакомства нещасного“, як ляпідарно і тим не менше влучно формулує наша козацька дума. Після такого „потурчення і побасурмення“ наша інтелігенція жила своїм, відірваним, можна сказати *екзотичним* життям „чужа інтересам свого рідного народа і будила в нього тільки недовіру і погорду, гнів і ненависть до себе. Вона дивилась з висока на свою сіру, темну масу, не вірила в її потуги, а маса відплачувала тим же своєї інтелігенції. В тім, що селянин наш або робітник звертається до інтелігента по-польски, або по-московськи проявляється як раз ця погорда, це відчуження, бо сірий народ не визнає інтелігента за брата, за члена своєї нації, а за „недоляшка“ і „недомоскала“, бо між собою сірий народ не намагається балакати „з панською“, а прекрасною, кольоритною українською мовою. Що інтелігент намагається балакати з „простим народом“ по-українськи, тим він не прихилив серця народу до себе. Народ чує, що між собою „між собі рівними“, інтелігенція все ще такі важнає чужої для його мови. І тільки там, де інтелігенція, як напри., в Галичині, відкинула, або принайменше намагалася

візантійські всі довголітні наслідки чужої культури, бачимо, що „сирій, просій народ“ і його інтелекція записані в могутній моноліт, що являє одним з найбільш, одним раціональним, одним зматанним, одним спільним інтересам. Там де інтелекція становить спільний інтерес, на шлях рівної, національної да твердо і непохитно і такую прекрасну культуру, бачимо цю зворушану і таку прекрасну самість цього народу. В українській інтелекції, що жила в задісній котичній вузькій і еніскаючої „русского духа“ нерозум, московського і петроградського духа, осталося в душі багато багатих петроградського, англійського і пересудів, ціла безодня плутових заснованій аргументів, в якій аж кишать гали трусавності і безхарактерності, малодушності і тупості, якої треба пошукати напів інтелекції, коли вона хоче стати на висоті історичного завдання. Ми в напів журналі будемо до згоди старатися погнати безодню, але безсторонній критик, різкої, але напівної любові до рідного народу і тим самим напівної критики, випаляють отсю трусавність, отсю безхарактерність, отсю малодушність і тупість — будемо будити зневіреність до того всього, що нас, українських інтелекцій, що мали нещастя жити в багній „русского духа“, затхлого і пошлого як пастовна вода, зробили нас таними, якими ми є тепер.

Завдання наше не легке. У нас труднощі технічного і фактичного характеру. Російське безладдя низинний стан московської матеріальної культури, довели нас до того, що у нас мало і друкарів і паперу і тому видавництво журналу вийшло все саме з непередбаченими труднощами. З другої сторони війна, кордон страшний, кордон а заліза і воюю, замкнули нас перед широким європейською культурою, яка ознона може тільки помстити нам в напів слабості. Вся література, яка повстала і постане на заході і зоріється загально-людських ідей загальні і українські питання зорема, для нас недостатня, або доступна тільки в неповній фрагментах. Приходиться нам серед небузавних труднощів, як палеонтологів а фрагментів конструувати те, що в такий повний розумі знаходиться за кордонами воюю і

заліза. Не дивлячись на те все, ми старатимемося навязати тісний зносини з духовним рухом на Заході і подати всі звістки, які тільки удасться нам звітати випокути. Ми будемо інформувати наших читачів про те, як дивляться на українське питання за кордоном. Що наші огляди європейських думок про українську справу будуть не повні — наша вина, а вина тяжких обставин, в яких опинилися наш народ, відрізаний від центрів нових ідей і нових змагань людства, що доходить до нас тільки через специфічно московський фільтр.

Крім питань заграничної політики, спеціально питання великої ваги української справи в інтернаціоналі, наш журнал буде старатися освітлювати по-згоді як найбільш безсторонньо питання нашої внутрішньої політики, економіки й культури. Наш орган заступатиме інтереси широго демократизму і соціалізму, хоч не впрямляється в шори партійності. Нашими співробітниками будуть не люде одної якоїсь партії, але члени різних партій, котрі стоять за повну еманіпацію українського народу, обстоюють повну його суверенність. Людоненавистим, реакційним думкам не може бути місця в нашій журналі, бо ми стоїмо на тим становиську, що чистий прапор українського слова не сміє бути забруднений багном зоологічного націоналізму, реакційності і людоненависті. Все, що свіже, оригінальне, все, що може поширити політичні горизонти українського народу, все, що підносить людину на висоту людської думки, що буде вкладом в нашу політичну культуру, — знайде місце в нашій журналі.

Свідомі того, що потреба такого органу стала в сучасній мент пекучою, випускаємо в світ перше число нашого журналу а вірою і надією, що його підтримає наша суспільність — матеріально і морально: матеріально-поширюючи наш орган, морально-приступаючи до нашого видавництва як діяльні співробітники. Нашим письменникам можемо впевнити, що вступаючи в наше видавництво як співробітники, увійдуть в товариство ідейно і морально чисте.

Суверенітет.

О. Мицюк

Поняття, яким по волі чи мимоволі зловживають, якому рівні акції надають свій зміст, хоч і революційний, та не звичайний з державно-правовою наукою, котра його утворила. Суверенітет як Еллісний, не здатний до вільного правового самовизначення, а тільки чини звичайний?

З історії цього поняття бачимо, що подібне суверенітом був той чи инший незалежний самодержавний монарх. Для боротьби з абсолютизмом пізніш подунає широким розумісказуванням друга теорії. В устах Ж. Ж. Русо вона звучить так: громада, в широким розумісказуванням цього слова, сама визначає господаря нервової влади, громади-суверен. Ця теорія мала місяць, — значе своєділо зробила: вона помогла аналізу всесвітньої царі, і в останній час промодала вже такий суверенітет належить не громаді, а

народові. В конституції Берна 1893 року, ст. 2, читаємо: „Суверенітет належить всьому народові“.

Та марне б ми надавали такому вислову, як „весь народ“ бажаний нам модернізований зміст, що будим до український, білоруський, грузинський, т. д. народ з сувереніт. Таке розуміння, як би нам не подобалося і як би нам не було дороге, являється чужим для науки державного права, яка в цій царині дуже консервативна. Вона відносить до елементів держави територію, верховну владу та народ-прічм народ, як не дивно це! — проста арифметика, кількість діючих людських істот без ріжниць рас, національностей, etc. Отже в правій науці коли мислять той народ, як елемент держави, і це все одно, що сказати: суверенітет належить державі. І дійсно ніш сувереніт являються тільки держави без ог-

ляду на те, скільки національностей вліто в склад її людності. Тільки держави і при тім самостійні аляються суб'єктом міжнародних відносин, тільки вони суверенні.

Коли десь є самоврядування тільки, тоб то як що де-які завдання місцевого управління виконують органи незалежні від центральної адміністрації, а вибрані місцевим населенням — то ще ми далекі дуже від суверенітету.

Коли країна має автономію, то вона теж не є суверенною, бо автономія провінції не держави, вони не мають законодавчої влади. Такі провінції дістають своє право видання законів від центральної законодавчої влади, яка дає од себе й організацію тій провінції.

Член федеративної держави не є суверенний. Його підлеглість федералії виявляється в тім, що опріділення компетенції союзу переводиться в порядкові федерального законодавства і може траплятися мимо волі окремих штатів. В існуючих федераціях зміна конституції може бути запропонована двома третинами кожної палати конгресу і вона є прийнятою, коли за неї висловиться три чверті всіх штатів. В федерації і сама союзна держава є державою (Германська імперія) і окремі держави, що входять в її склад (Прусія, Баварія) теж є не що

инше, а держави. Але суверенітет одних суверенних тільки союз, тільки федерація!

Конфедерація уявляє з себе союз держав, що незалежно од своєї чисельності на конгресі мають по одному голосові, що рішення мають прийняти тільки одногласно, що нарішті, те рішення не адресується прямо до народу, як в федерації, а лише до правителів держав, що входять у союз. І вже коли янась держава не виконує постанов, її можуть примусити, призначивши союзові енісують. Пануючий погляд нації такий, що конфедерація — міжнародна згода між окремими державами, котрі не перестають бути суб'єктами прав, а конфедерація в цілому, як не держава, не є суб'єктом прав, то тільки згода. В конфедерації держави суверенні, та конфедерація не життя форма. На світі їх було дві, що існували не довго і були перехоловими формами до федерації (Північ. Америка, чи до повної самостійності та федерації (Австрія, Германія).

От же суверенітет присущий незалежній, самостійній державі і тільки їй. Це й визнається, як наукою, так і дипломатичною міждержавною практикою. Тому поляки й забули собі самостійність, тому Фінляндія стремить до неї. Суверенітет бо в самостійності і тільки в самостійності!

Психологія „малороса“ і міжнародне значіння України

Проф. Хомик

Чужі люде дивуються нам і сміються з нас. Ось приклади: знавель Східної Європи і Балканів, німецький публіцист др. Фальк Шупп, редактор дуже поважного двотижневика „Osteuropäische Zukunft“ зауважує дуже влучно характерну рису в нашого інтелекція, що претендує на провід в народі: схильність його поменьшувати міжнародне значіння свого народу. Ось докази: з етнографічних мап Східної Європи ясно видно, що український народ займає замкнену територію великістю в 1 мільйон квадратних кілометрів, вони ж, ті інтелекції провідники, кажуть, одні, що вона займає 850,000 Км², другі — 500,000 Км². Річ ясна, що на тій території живе нація, племя, мішана, що складається з більше як 50 мільйонів людності з одинаковими стремліннями політичними, культурними і економічними, вони ж кажуть, що нас є тільки 35, а то й 30 мільйонів. І виходить таке, що український інтелекція немов би соромиться того, що належить до такої великої нації, що територія цієї нації така обширна, така багата, така прекрасна, так обдарована всіма благами природи. Він соромиться цього і все ще вдає із себе представника „малої народності“, навіть не нації, а народності, все ще співає „казанський сироті“.

Цей нахил до поменьшування значіння української нації, її питомого тягару в міжнародній політиці, має свої фатальні наслідки. На організований Центрально-Українською Радою з'їзда народів відмовились прихити представники Фінляндії і Польщі, мотивуючи свою відмову тим, що ані польський, ані фінський народи не хочуть автономії, а домагаються державної незалежності, повної самостійності як державної нації. Чи вплине на український політич-

ний курс ця наглядна лекція з демонстраціями? Мабуть це треба, щоб багато кубічних кілометрів Дніпрові води влилося в Українське море.

Наш нахил до применшування свого питомого тягару, як великої нації, нахил, який а означує терміном психологія „малороса“, використовують наші сусіди, а особливо московська демократія, еманіпація якої являється Тимчасовий уряд, уважаючи українську справу несерйозною, маловажною і спускаючись на славетню „самоотверженість молоросів“, підмічену ще Катериною II.

Чи можливо було б таке поводження міністрів з представниками фінської, або польської нації, чи, можливо, щоб вони терпеливо вичікували в передпокою міністра, і то навіть не міністра, а його товариша, поки він буде ласкавий прийняти представника „малого мільйонного народу“? А одначе значіння фінського чи польського питання без порівняння менше українського.

„Ми малим ситі“ — сказав ще Тарас Шевченко. І досить було б, як би Тимчасовий Уряд був видів принципальну згоду на українську автономію, в формі особистої декларації, — і наш „самоотвержений малороса“ спочив би на лаврах, заснув би з нікому малороса“ папірцем в руках. Та шість, що є шепоті люди на світі, „декларації“ не хотів дати Тимчасовий Уряд.

Тоді наші інтелекції провідники під безпосереднім тисненням мас випустили першого універсала, який є середньою геометричною „малоросів“ і який є середньою геометричною політичного домагання. Тоді вже сарвал українського політичного домагання. Тоді вже не ми їздили до міністрів, але міністри приїхали до нас і підписали славетню згоду 3 лияня. Та в

(Далі буде)

Пр.-доц. П. Пилинчук

Українське життя волею долі не стоїть на місці і йде вперед, багато земляків «сидять у жаху» при баченні цього грандіозного поступу, який розвивається перед нашіми очима. Україна йде до вже не міркування «Українських поступовців», а дійсно щось нове, Україна сіле державою, контури якої закреслюються почасти, але чим далі тим все яснїше.

Державна сторона в цій справі являється переважною і в наш час, часи революції. Це питання треба ставити у всій повноті. Бо придбання думки і форм життя покоління — з цього боку справа рішуче вищої школи — є справа сьогоднішнього дня, а відкладати її значить, над собою хрест ставити? Чи що цього згадаймо, чи і чисту науку, як нам значимію в чужій формі пізнається. Школа

47

паті по скінченню Українського Народного Університету до російського Університету. Власне бра

верситет а не переймання від Москви чи Петрограду
нинішні бути розсадник різної культури, а не чужа
Тоді і життя наше стане менш провінційальним

Инж. Сидоренко

Україна лежить на найкоротшій сухопутній дорозі з Західної Європи в Середню Азію, а проте магістральних залізничних доріг, які б прорізували Україну з за-

йти на світовий ринок ще більш дешевими морсь-
ми дорогами.

сумне, бо ними майже не займаються, і тому весною в осени вони робляться на Україні майже зовсім

блєктована, повна людина. Епосові бракувало етичного, ніжного складника, він був ділом без ідеально-го, краще сказати-б, ділом яке з власної сили розди-ло власну ідеальність, що лежить десь в глибоких. Другий ступінь догладів, що діалог без німощі ідеї є глибокою і пустою так само як глуха і пуста бажан-ня, що спа-дає з кривілі і убиває Шірана. Другий ступінь понав в крайність реакції, він утворив ідею без діалогів. Оз-начє це веде до безладності і до атрофії мислів. Так запах рожі, закмиваний в флаконі як ідея рожа, так далекіє є від дійсності, що проста дика рожа дає так краще не робити в світі події? До цього пізнання дозрів народ, вхолючи на третій драматичній сту-пінї. Ехлял, Еврідіа, Софокл—це останнє слово Грєші. Сакулантє-це найкраща жемчужина в індійсь-кому ізаіраді. По за це тоді є це тільки переусе-вання і погублювання проблем, перемини мозку, які більше не захмугують єством народа і єство не захмугує народам. Ми бачимо це на Англіїїї після Шекспіра як на жмимі прикладі. Після того мимингуван на сїт

— Зібралися до Києва урядові комісари Українських повітів і постановили зніщити пільне козацтво. Ого маеш. Вважй розумієш, що зніщити організацію, яка повинна захищати народ од тисячі тисяч грабників, що аж кинуть ними латні сіки а чвари-бікани, це державне злочинство. Секретаріат повинен негайно оголосити призиши тих 25, щоб у кожного повіті знали, хто стоїть на чолі його — ворог чи прихильник Українського народу, і тому — негайно оголосити призиши тих 25.

ришита, коли українська школа, культура і життя на Україні — це шовінізм, то таким самим шовіністом є сапат на війні, коли він бере сорочку, щоб позбутися вошей.

Нам також треба „врати власну сорочку“, не дивлячись на те, що це „насиліє“ називають водами. Тоді буде прийнятніше сорочка чиста. Знищення, шаківити зладження цієї „культури“ буде вже поштовхом, бо без неї можна приступити до правдивої творчої роботи; прийнятніше воші нас кусати не будуть.

Бо придивімся, що представляє із себе Київ? Чи є тут хоч одна однісінька бібліотека, поставлена на європейський лад, щоб талановиті сини краю, могли працювати, виконувати нові цінності, придатні для цього народу. Чи є тут хоч один порядний музей: археологічний, природничий, галерея образів, поважне європейське товариство, що дбало би про опіку над пам'ятниками і про прикрасу міста, яке могло би бути найкрасивішим на світі, а є поганою дірою з прегарними пам'ятниками української старовини з тих часів, як Україна була ще вільною?

Покажіть мені, що культурно цінного в Києві, не дивлячись на більш як 100-літню працю „культуртрегерів“. Леґіон поїв в ажурних панчохах, який розносить сифіліс тіла, плоскість і банальність манер, неї „смілих парижського сь нижегородським“ і оплютає повітря поганою, блядою, бо відірваною від живого коріння нашої московською мовою. І тому не диво, що московська мова такого Тургєнева чи Толстого це дійсно велика мова, великого народу, здібна кидати на екран літературного життя величчя, повні могутності образи, а мова такого Го-

голя створить тільки чітких і хлеставих, що говорять плоско, не життєво блядо, так само як кінська проститутка або Альфонс, що читає Саніна, всю ту літературну „чух“ — ці „Le nouveau scandaux de Petrograd“.

І це не диво. Щоби могла повстати висока культура, могутня мова нації, а не скастрована мішанина, блядий дрібномишанський жаргон, щоби повстала мова, повна барв, тонких відтінків, повна запахів, м'яких здорових, як акриті квітами луки і степи, мусить бути резонанс. Нехай Паганічі заграє на струнах сить бути скрипки, він видобуде тільки нестерпний скрипки без скрипки, він видобуде тільки нестерпний скрипки, який ріже вухо, і скрипті, від якого болять нерви, як би хто ножем скребнув по склі.

Для України таким культурним резонансом може бути тільки сам нарід, сільський і робітничий люд, в лоні якого криються невичерпані скарби культурних можливостей. Цему резонансові треба тільки надати струни, що зв'язували б його органічно з ними, а тоді тільки залунає на весь світ могутній акорд пінтової української, своєрідної культури.

Не народна тільки школа, не гімназія тільки, не театр тільки без драматургів, але і те, і те, і те і ще до того українська найвища школа, українська найвища наукова академія, українське мистецтво — все жде оновлення.

Тут не може бути „насилія“, або не „насилія“, тут насущна потреба великої нації і або нам очиститись від токсини, яку нам принесли зі собою паразити, або лягати в грібняк нації. Рішучості більше, твердості більше, сміlosti більше, а паразити, що так бояться за здоров'я „господаря“, припишкнуті. Вони згинуть. Їх убиває тверда воля нації.

Зміст 1 числа „Української Республіки“

Редакція:	Наші завдання.
О. Мицюк:	Суверенітет.
Проф. Хомик:	Психологія „малороса“ і міжнародне значіння України.
П. Черноморський:	Виступ збройної сили українського народу в світовій війні.
Инж. П. Пилипчук:	Український університет.

Инж. Сидоренко:	Водні, ґрунтові, бруковані, залізні, та морські дороги на Україні і їх економічне значіння.
Др. Долинський:	Український театр.
Др. Масевський:	Нотатки.
Др. В. З.	Політичні афоризми.
А. Сахно:	„Насиліє“
	Оповідки.

ПРИЙМАЄТЬСЯ ПЕРЕДПЛАТА

НА ЩОДЕННУ НАРОДНЮ ГАЗЕТУ

„НАРОДНЯ ВОЛЯ“.

Газета обслуговує інтереси трудового селянства та робітництва.

Умови передплати: місячно — 4 карб. 25 за кожний місяць.

Адреса Редакції та Контори: Київ, ріг. В. Володимир, та Рильськ. 18/2.

ГЕРБ УКРАЇНСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ

комбінація гербів всіх українських земель, гарної та солідної роботи, виконаний в українським національним стилі і барві — надається носить на шапці і грудях — так військовим, як і світським особам, без різниці віку і стану.

Ціна відзнаки в міді 2 карб., тогож с. взірці в елегантному срібному виконанні на правдив. емалі 25 карб., Гурткам, громадам опт. покупцям і Т-вам значний опуст, причім прохається до замовлення надсилать 50% задатку — а від

Д. А. всю належитість під адресою:

Київ, Фундуклівська 19. Книгарня „Українська Республіка“.

Приймається передплата на ЖУРНАЛ

„Українська Республіка“

вістник політики, економіки й культури.

Передплата до кінця року 3 р. 50 коп. окреме число
60 коп.

Редакція й контора: Київ Фундуклівська 19, п. 1.

„Шлях“

ОРГАН НЕЗАЛЕЖНОЇ ДУМКИ, МІСЯЧНИК ЛІТЕРАТУРИ, МИСТЕЦТВА ТА ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ
ВИХОДИТ У КИЇВІ

Маріїнсько-Благовіщенська ч. 123 п. 20

НОВА РАДА

газета політична,
економічна й літературна.

Виходить у Києві. Інститутська вул. ч. 22. Телефон 64-80.

Передплата на 2 міс. 8.40 р. 1 міс. 4.25 р. ціна окремого числа 20 к.

Редактор **П. Богацький.**

Друкарня наслідників Кругляницького Спас. 6. Тел. 20-29.